سرودِ سحر

از متنِ پنجابی در نثرِ فارسی ترجمه "جپ جی" که سرودهٔ "شری گرو نانک دیو"
موسسِ مذهب "سکھ ازم" SIKHISM است در آغازِ کتاب
مقدس "شری گرو گرنتھ صاحب" ثبت است.

مترجم

گلونت سنگھ

ادارهٔ مطبوعات

دانش گاهِ پنجابی پٹیالہ (بھارت)

سرُودِ سحر

سرُودِ سحر

ازمتنِ پنجابی در نثرِ فارسی ترجمہ "جپُ جی" کہ سرُودہ "شری گرُو نانک دیو"
موسّس مذہب "سکھ ازم" SIKHISM است در آغازِ کتاب
مقدّس "شری گرُو گرنتھ صاحب" ثبت است۔

مترجم

گلونت سنگھ

اِدَارَۂ مطبوعات

دانش گاہِ پنجابی پٹیالہ (بھارت)

SUROOD—I—SAHAR
Guru Nanak's Japuji (Punjabi) which is epilogue of The Sikh Scripture
Guru Granth Sahib translated in Persian prose by Professor
Gulwant Singh, Punjabi University, Patiala

سالِ اشاعت : ۱۹۸۸ء
قیمت : ۳۵

1988

بہ حکم سردار تیرتھ سنگھ
رجسٹرار دانش گاہِ پنجابی پٹیالہ (بھارت)
در مطبع رام پرنٹوگراف دلّی چاپ شد

Published by Sardar Tirath Singh, L.L.M., Registrar, Punjabi University, Patiala and
printed at Ram Printograph, New Delhi.

حرفی چند

سراینده "جپ جی" شری گرونانک دیو SHRI GURU NANAK DEY موسّس مذہبِ سکھ ازم SIKH ISM است۔ در رہبرانِ مذہبی ہند اولین کسی است کہ برای تبلیغ پیغام حق بہ ممالکِ خارجیہ سیاحت نمود: برای تغلّب وجبر واستحصال فوج کشی و رزم آرائی وکشتارِ عوام را مذمت کرد! بہ الفاظ سادہ وبلیغ و پُرتاثیر توضیح نمود کہ طبقۂ نسواں سزاوارِ احترام است: بہ آوازِ انقلاب انگیز اعلان نمود کہ محنتِ بدنی مستحسن است۔ شخصیکہ بزورِ بازو کسبِ معاش کند وبہرۂ ازاں بہ خیرات دہد سالکِ راہ شناس است۔

در آموزشِ نانک این نکتہ اہم است کہ حق المطلق واحد ویکتا است۔ ہم اوست کہ از آغازِ بی ابتدا قایم بالذات است و آفریدگارِ جملہ موجودات است۔ حیاتِ راستین بر حق پرستی وحق شعاری انحصار دارد۔ چون قلب وضمیر بہ عشق حق وعرفانِ ذات وصدق و اخلاص مستنیر گردد سیرتِ بشری بہ صالحیت وصلابت، پاکیزگی واستواری، ہمواری واستحکام ورقّت وکرّاری اِتصاف یابد۔ بر اثرِ این اِتصاف کہ عبارت از تطہیر وتصعید سیرت است فردِ بشر وسیلہ

اظهارِ خیر و خوبی گردد. سالکِ پاکیزه کیش آں مردِ حق است کہ ہمہ عالم را وطنِ خویش پندارد و با نوعِ انسانی نسبت خویشی دارد. مسلکِ انسان دوستی و انسانیت نوازی کہ از ہمہ مشرب ہا جدا است برای سعادتِ درحیاتِ فردی و اجتماعی ہدفِ برترین است. طبقہ بندی نسلی در اقوامِ عالم وحدتِ انسانی را پارہ پارہ می کند و در افرادِ جامعہ درجہ بندی و فرقہ آرائی کہ برحسب و نسب مبنی است حرام است. تمیزِ بلند و پست کہ درصورتِ خواجگی و لالائی نمایاں گردد زلالِ انسانیت را مغشوش و مسموم می کند. امن و آشتی و ہم آہنگی و بقای باہمی در افراد و اقوام بہ پرستاری حق و خیراندیشی خلق منوط است.

اشاعت حاضر بہ صورت یکی از انتشاراتِ دانش گاہِ پنجابی پٹیالہ بدستِ خوانندگان می رسد. امید کہ ایں کوشش حقیر بندہ را ارباب علم بہ گوشہ چشمی بنوازند.

گلونت سنگھ

پٹیالہ

مئی ۱۹۸۸ء

سرودِ سحر

سُرودِ سحر

ترجمہ "جَپُ جی"

از متنِ پنجابی در نثرِ فارسی

ذاتِ مطلق وحید الاحد است

اِسمش حق است

کردگارِ مطلق است

از خوف و مخالفت منزّہ است

شانِ کمالش لازمانی است

نازاد است

قایم بالذات است

بہ فیضِ مُرشد معرفت (بہ ذاتِ حق)، حاصل شود

ازلی الحق است۔ از آغازِ ابتدا حق است۔ در حال حق است۔

تا آخرِ انتہا حق باشد۔

"جَپُ جی
متن پنجابی"

اِک اونکار
سَتِ نامُ
کَرتا پُرکھُ
نِربھو نِروَیر
اکال مُورتِ
اجُونی
سے بھنگ
گرُ پرسادِ ۔ جَپُ ۔
آدِ سَچ ، جُگادِ سچ ، ہے بھی سچ ، نانک ہوسی بھی سچ ۔

بندِ اوّل

بہ شُست وشوئی ظاہری صفای باطن میسّر نگردد ہرچند ہزاراں ہزار بار سعی نمودہ شود۔
ہرچند مجاہداتِ مسلسل کردہ شود بہ سکُوتِ زبانی سکُونِ قلبی نہ زاید۔
جُوعِ گرسنگاں فرو نہ شود ہرچند بار جہاں ہا (بر شکم) بستہ شود۔
ہرچند زیرکی ہا ہزاراں ہزار باشد یکی ہم در سفرِ آخرت بکار نیاید۔
راست شعار چگونہ شویم؟ سدِّ باطل چگونہ شکستہ گردد؟
نانک بگوید کسی کہ در اطاعتِ حُکم و رضا برفتار و کردار استوار باشد راست شعار گردد۔

پوَڑی ـــــــ ۱

سوچَے سوچ ن ہووئی جے سوچی لکھ وار
چُپَے چُپ ن ہووئی جے لائے رِہا لِوتار
بُھکھِیا بُھکھ ن اُتری جے بنّا پُریا بھار
سہس سیانپا لکھ ہوہِ ت اِک ن چلّے نالِ
کِو سچیارا ہوئیئے کِو کوڑے تُٹّے پالِ
حُکمِ رجائی چلنا نانک لِکھیا نالِ

بندِ دوم

بہ حُکم (حق) آثارِ (ہستی) پدیدار شود، حُکم (حق) بگفتار نیاید۔
بہ حُکم (حق) حیات آشکارا شود، بہ حُکم (حق) سرفرازی میسّر گردد۔
بہ حُکم (حق درجاتِ) علوی وسفلی متعیّن شود، بہ حُکم (حق) رنج وراحت یافتہ شود۔
بہ حُکم (حق) یکی زبخشش بہرہ ورگردد، بہ حُکم (حق) یکی پیوستہ (درتناسخ) سرگرداں ماند۔
جملہ موجودات تحتِ حُکم (حق) ہستند واز احاطہ حُکم (حق) ہیچ کس بیروں نیست۔
نانکؔ بگوید اگر کسی رازِ (حُکم) رابفہمد بہ انا گفتن نہ گراید۔

پوڑی ـــــ ۲

حُکمی ہووِن آکار حُکمُ نہ کہیا جائیٔ
حُکمی ہوون جیٔ حُکم مِلےَ وڈیائیٔ
حُکمی اُتم نیچ حکم لِکھ دُکھ سُکھ پائیٔ اِہ
اِکنا حُکمی بخشیس اِک حُکمی سدا بھوائیٔ اِہ
حُکمے اندر سبھ کو باہر حُکم نہ کوئے
نانک حُکمے جے بُجھے نہ ہومے کہے نہ کوئے

بندِ سوم

کسی که از تابِ گفتار بهره دراست قدرتِ (حق) را می سراید۔
کسی که نشانِ کریمی را بداند فضل (حق) را می سراید۔
کسی صفت و عظمتِ جمالیه را می سراید: کسی به علم و تفکّر (ذاتِ حق)
را می سراید۔
کسی می سراید که (حق) قالبِ عنصری را سازد و نابود کند: کسی می
می سراید که او جان را ستاند و باز دَہد۔
کسی می سراید که (حق) وراء الوراٰ است: کسی (بذوقِ حضوری)
می سراید که نورِ (حق) حاضر و ظاہر است۔
ذکر و توصیفِ حق پایاں پذیر نیست ہرچند ذاکرانِ بی شمار پیوسته
اُو را می سرایند۔
(خداوندگار) بخشنده (نعمت ہای بی پایاں) دہد که یا بندگان در
گرفتن آں ہا خسته و درمانده شوند۔
از ہزاراں ہزار سال (آفریدگاں) از (عطایای حق) وظیفه می خورند
کردگارِ مطلق (به زور) حُکم (خود) روش (محکم) ایجا دکند، تا تک بگوید
ذاتِ حق که بیچون است عینِ سرور است۔

پوڑی ــــــ ۳

گاوَے کوتانُ ہووَے کِسے تانُ
گاوَے کو دات جانَے نیسانُ
گاوَے کوگُن وِڈیائیا آچار
گاوَے کو وِدیا وِکھمُ وِیچارُ
گاوَے کو ساجِ کرے تن کھیہ
گاوَے کو جی لَے پھِر دیہ
گاوَے کو جاپَے دِسَے دُور
گاوَے کو دیکھے ہادرا ہدُورِ
کتھنا کتھی نہ آوَے توٹِ
کتھِ کتھِ کتھی کوٹی کوٹِ کوٹِ
دیدادے لیندے تھکِ پاہِ
جُگا جگنتر کھاہی کھاہِ
ہُکمی ہُکم چلائے راہُ
نانک وِگسَے وےپرواہُ

بندِ چهارم

خداوندگارِ حق است ۔ اسمش حق است ۔
زبانِ سپاس می سراید که (ذاتِ الٰهی) لامتناهی است ۔
(آفریدگان حق را) می خوانند (مرادها ازو) می طلبند وکراراً می گویند ۔
''(ای خداوند کریم ما رانعمت ها) بده'' (او ایشان را) عطیات بخشد ۔
چه چیز بطور نیاز تقدیم کنیم که دربارِ (جلالش) را به بینیم ؟
از دہان چه حرف ها تنطق کنیم که آن ها را شنیده (خداوند کریم برما) رحمت کند ؟
باید ضمنِ مراقبهٔ سحرگاہی براسم وعظمتِ حق مشغولی نموده شود ۔
به فضلِ (حق) جامهٔ ہستی بدست آید و به لطفش باب نجات یافته شود ۔
نانک بگوید باید دانسته شود که ذاتِ حق منزّه ومطلق است ۔

پَوڑی ——— ۴

ساچا صاحب سَاچ ناۓ
بھاکھیا بھاؤ اپار
آکھہِ منگہہ دیہہ دیہہ دات کرے داتارُ
پھیرِ کہ اگے رکھیئے جِت دِسّے دربارُ
موہو کہِ بولنُ بولیئے جِت سُنِ دھرے پیارُ
اِمرت ویلا سچُ ناؤ وڈیائی ویچار
کرمی آوے کپڑا ندرِی موکھ دُوارُ
نانک ایوے جانیئے سبھ آپے سچیار

بندِ پنجم

(حق المطلق) آفریده نه شود و (به هیچ علّتِ صنّاعی) ساخته نه شود ۔
اُو بذاتِ خود (درخود) قایم است ۔
هرکه او را پرستد عزّ و شرف یابد ۔
نانک بگوید باید آن مخزنِ صفات ستوده شود ۔
باید به صدقِ ارادت حمدِ (حق) سرائیم و شنویم
تا او (مارا) از رنج رهانده به مقام سرور و سکون رساند ۔
حق المطلق عین کلمه است و عین علم است و در تمامی موجودات جاری و نافذ است ۔
هم او است شِو و شنو و برهما و پاربتی و لکشمی و سرسوتی ۔
اگر شمهٔ ذاتِ حق را بدانم تنطق نه کنم زیرا که کمالش درحوصله کلام نه گنجد ۔
ای مُرشد مرا بفهمان که فراموش نه کنم واحد المطلق را که رازقِ جمله مخلوقات است ۔

پوڑی ــــــ ۵

تھاپیا نہ جائے کیتا نہ ہوئے
آپے آپ نرنجن سوئے
جن سیویا تِن پایا مان
نانک گاوِیئے گُنی نِدھان

گاوِیئے سُنیئے من رکھیئے بھاؤ
دُکھُ پرہر سُکھُ گھر لے جائے
گُرمُکھ نادنگ گُرمُکھ ویدنگ
گُرمُکھ رہیا سمائی
گُر ایسر گُر گورکھُ برما
گُر پاربتی مائی
جے ہو جانا آکھا ناہی
کہنا کتھنُ نہ جائی
گُرا اِک دیہہ بُجھائی
سبھنا جیا کا اِکُ داتا سوئے وِسر نہ جائی

بندِ ششم

برمقاماتِ مقدّسہ غسل کنم اگر بدیں طریق قبولِ حق میسّر شود۔
بدونِ رضایت حق غسل بہ ہیچ نیرزد۔
در تمامی کائنات کہ نگرم ہیچ کس نیست کہ بدونِ لطفِ حق چیزی یابد۔
اگر مرید یک پند از مُرشد پذیرد فہم و ادراکش روشن و تابندہ گردد ہمچنانکہ
گنج از لعل و جواہر منوّر گردد۔
ای مرشد مرا الفہماں کہ فراموش نہ کنم واحد المطلق را کہ رازقِ جملہ
مخلوقات است۔

پوَڑی ـــــــ ٦

تیرتھِ ناواجے تِسُ بھاوا
وِنُ بھانے کہ نائے کری
جیتی سِرٹھ اُپائی دیکھا
وِن کرما کِہ مِلئے لئی

مَت وِچ رتن جواہر مانِک
جے اِک گُرکی سِکھ سنی
گُرا اِک دیہ بُجھائی
سبھناجیاآاِک داتا سو مَے وِسِر نہ جائی

بندِ ہفتم

اگر کسی چار جُگ یا ده چندازاں زیست نماید (واو) دراطراف واکنافِ عالم معروف گردد وجملگان درمتابعت او روند۔

(او) نام نیکو داشته باشد: تحسین وستایش ازجمله اہلِ جہاں یابد۔

(با ایں ہمہ) اگراومنظورِ حق نہ گردد ہیچ کس بحالش نہ پردازد۔

(آں کس) درکرمانِ (بی شمار) فقط یک کرم حقیر باشد ومورد نفرین و لعنت گردد۔

نانک بگوید (حق المطلق بنده) بی صفت را وصف وارجمندی بخشد صِفت دار راہم عزّو شرف بخشد۔

(درفیّاضی وقدربخشی) ذاتِ حق راسہیم وعدیل نباشد که ناقصاں رابزیورِ کمال آراید۔

پَوڑی ۔۔۔۔۔ ۷

جے جُگ چارے آرجا
ہور دسُونی ہوئے
نوا کھنڈ وِچ جانِئے
نالِ چلے سبھُ کوئے
چنگا ناؤ رکھائیکے
جسُ کیرت جگ لیۓ
جے تِسُ ندِر نہ آوئی
ت وات نہ پُچھے کے
کیٹا اندرِ کیٹ کر
دوسی دوسُ دھرے
نانک نِرگُنِ گُنُ کرے
گُن ونتیا گُنُ دے
تیہا کوئے نہ سُجھئی
جِ تِسُ گُنُ کوئے کرے

بندِ ہشتم

ہرکہ اسم حق را شنود مانند سالکان و عارفان و عابدان برمقام سعادت صعود کند۔

ہرکہ اسم حق را شنود براسرارِ دقیق از سمک تا سماک مطلع گردد۔

بہ فیض سمعِ حق تحت و فوقِ طبقات ارض و سما برقرار است۔

او کہ اسم حق را شنود از گردشِ زاد و مرگ خلاصی یابد۔

نانک بگوید عابدان پیوستہ درسکون و سرور باشند۔

از سمعِ حق رنج و اَلم نابود گردد۔

پوَڑی ــــ ۸

سُنِئیَ سِدھ پیِر سُرِ ناتھ
سُنِئیَ دھرتِ دھوَلُ آکاس
سُنِئیَ دِیپ لوَءِ پاتال
سُنِئیَ پوہِ نہ سکے کال
نانَک بھگتا سَدا وِگاسُ
سُنِئیَ دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ نہم

بہ فیض سمعِ حق شو و برہما و اندر شرف یافتند ۔
از محویّت بہ سمعِ حق شخصِ ناسزا ہم بہ اوصافِ ستودہ مزیّن گردد ۔
او کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد ، از حکمت و دانش پُر اسرار بہرہ اندوزد ۔
ہر کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد بر جمیع علوم عقلی و نقلی قادر گردد ۔
نانک بگوید عابدان پیوستہ در سکون و سرور باشند ۔
از سمعِ حق رنج و الم نابُود گردد ۔

پوڑی ــــ ۹

سُنیئے اِیسرُ برما اِندُ
سُنیئے مُکھِ صالاحن مندُ
سُنیئے جوگ جُگتِ تن بھید
سُنیئے ساست سِمرت وید
نانک بھگتا سدا وِگاسُ
سُنیئے دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ دہم

از محویت بہ سمعِ حق راستی و صبر و معرفت میسّر گردد۔
او کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد ثوابِ غسل بر ہمہ مقاماتِ مقدسہ را یابد
ہر کہ اسمِ حق را شنود و خواند عزّ و شرف یابد۔
ہر کہ اسمِ حق را شنود در تصوّرِ ذات محو گردد۔
نانک بگوید عارفاں پیوستہ در سکون و سرور باشند۔
از سمعِ حق رنج و الم نابود گردد۔

پوڑی ــــــ ۱۰

سُنِیئَے ست سنتوکھُ گیانُ
سُنِیئَے اَٹھ سٹھ کا اِسنانُ
سُنِیئَے پڑھ پڑھ پاوہِ مانُ
سُنِیئَے لاگے سہج دھیانُ
نانکَ بھگتا سدا وِگاسُ
سُنِیئَے دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ یازدہم

او کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد از دقایق اسرار آگاه گردد ۔
او کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد مانندِ شیخ و پیر و پادشاه محترم گردد ۔
عاصی کور باطن اگر اسمِ حق را شنود بہ راهِ راست گراید ۔
او کہ بہ سمعِ حق محویت ورزد بحرِ بی پایانِ حقایق را شناور گردد ۔
نانک بگوید عارفاں پیوستہ در سکون و سرور باشند ۔
از سمعِ حق رنج و الم نابود گردد ۔

پوَڑی ــــ ١١

سُنیئَے سراگُنا کے گاہ
سُنیئَے سیخ پِیر پاتِساہ
سُنیئَے اندھے پادہِ راہُ
سُنیئَے ہاتھ ہووے اسگاہُ
نانکَ بھگتا سَدا وِگاسُ
سُنیئَے دُوکھ پاپ کا ناسُ

بندِ دوازدہم

طاعتِ حق اہمیتی دارد کہ شرح نتواں کرد ۔
اگر کسی سعی بیان نماید بالآخر بر جسارتِ ناروا نادم و شرمسار گردد ۔
بوسیلہ کاغذ و قلم دقایق طاعت گزاری را مکملاً نتواں نوشت ۔
بہ اندیشہ و تفکّر اسرارش نتواں یافت ۔
اسم حق متعال است و منزّہ : ایں رمز لطیف کسی داند کہ در طاعت استقرار یافتہ توجہ بر ذاتِ بیچوں متمرکز کند ۔

پوَڑی ـــــ ۱۲

مَنّےّ کی گَتِ کہی نہ جائےَ
جیکو کہےَ پِچھےَ پچُھتائےَ
کاگدِ قلم نہ لِکھن ہار
مَنّےّ کا بہہ کرن ویچار
اَیسا نام نرنجن ہوئےَ
جے کو من جانے مِن کوئےَ

بندِ سیزدہم

از طاعتِ حق شعور و فہم و عقل روشن شود ۔
کسی کہ طاعتِ حق گزیند راز ہستی بر اُو آشکارا شود ۔
رہ سپارِ طاعتِ حق از ضربت ہای نشار آخرت مأمون ماند، و از تعذیب ملک الموت خلاصی یابد ۔
اسم حق متعال است و منزّہ : این رمز لطیف کسی داند کہ در طاعت استقرار یافتہ توجہ بر ذاتِ بیچون متمرکز کند ۔

پوڑی ــــــ ۱۳

مَنّے سُرت ہووے مِن بُدھ
مَنّے سگل بھَون کی سُدھ
مَنّے مُہ چوٹا نہ کھائے
مَنّے جم کے ساتھ نہ جائے
ایسا نام نرنجن ہوئے
جے کو مَن جانے مَن کوئے

بندِ چهاردهم

در رهِ طاعتِ حق هیچ سدّ حائل نه گردد ۔
او کهِ رهِ طاعت حق گزیند عزّو وقارش نمایاں گردد ۔
در زنده طاعت بر جاده های ناراست گم نه شود ۔
از طاعت شعاری صدقِ ایمان استحکام پذیرد ۔
اسمِ حق متعال است و منزّه : این رمز لطیف کسی داند که در
طاعت استقرار یافته توجه بر ذاتِ بیچوں متمرکز کند ۔

پوڑی ۔۔۔ ۱۴

منّے مارگِ ٹھاکِ نہ پائے
منّے پت سیؤ پرگٹ جائے
منّے مگُ نہ چلّے پنتھ
منّے دھرم سیتی سنبندھ
ایسا نام نرنجن ہوئے
جے کو منّ جانے منّ کوئے

بندِ پانزدہم

او کہ طاعتِ حق ورزد باب نجات یابد ۔
او کہ طاعتِ حق ورزد خویشاوندانش رستگار شوند ۔
طاعت گذار حق نہ تنہا خود از بحرِ ہستی رہد بلکہ دیگراں راہم از تلاطم امواجش رہاند ۔
ورزندہ طاعت (از شدّت فقر و احتیاج) بہ گدیہ گری، در بدر رسوا نہ گردد ۔
اسم حق متعال است و منزّہ : ایں رمز لطیف کسی داند کہ در طاعت استقرار یافتہ توجہ بر ذاتِ بیچوں متمرکز کند ۔

پوڑی ۔۔۔ ۱۵

مَنّے پاوہِ موکھُ دُوآرُ
مَنّے پرِوارے سادھارُ
مَنّے ترے تارے گُر سِکھُ
مَنّے نانکؔ بھوہِ نہ بِھکھُ
ایسا نام نِرنجنُ ہوئے
جیکو مَن جانے مَنِ کوئے

بندِ شانزدہم

برگزیدگانِ حق آناں می باشند کہ بنا بر صدق و اخلاص بہ نزدش مقبول ہستند۔
ایشاں در عالم و عالمیاں گرامی ہستند۔
برگزیدگانِ حق بدرگاہش اعزاز و اکرام یابند۔
برگزیدگانِ حق بہ فال و فر (شاہی) آراستہ گردند۔
ایشاں پیوستہ بہ ذکرِ حق مستغرق باشند و از محویت تام باطن ایشاں منوّر گردد۔

اگر کسی اندیشد و اگر کسی بگوید کردہ ہای کردگار را شمار نتواں کرد۔
گاوِ نر مظہر آئین راستین است کہ از شفقت و قناعت کمال پذیرد۔
ہر کہ ایں سرّ (خفی) را بفہمد از معرفت حق مستینر گردد۔
چہ مقدار بار بر پشتِ گاو نر است؟
ماسوای ارض دیگر ارض ہا است۔
زیر بار آں ہا کدامین طاقت است (کہ آنہا را برقرار دارد)
مخلوقات بوقلموں می باشند کہ الوان و اسمای گوناگوں دارند۔
جُملہ دانایاں بہ کلکِ رواں در ترقیم ایں تنوّع کوشیدہ اند۔
امّا تفصیل مراتبِ تکوین را (کما حقہ) نتواں نگاشت۔
کیست کہ قدرتِ حق را وحُسن و جمالش را و کمیت فضلش را بداند؟
از یک حرف وسعتِ کون و مکان اشتقاق یافت و ہزاراں ہزار دریای (کثرت) براہ افتاد۔
بہ نیروی عقل ذاتِ حق را چنانکہ ہست درک نتواں کرد۔
(ایں جانِ حقیر نیرزد کہ) کہ یک بار حضورِ حق نثار کردہ شود۔
ہر کار کہ حق بہ پسندد کار نیکو است۔
ذاتِ بیچون دایم و قایم است۔

پوڑی ـــ ١٦

پنچُ پروانُ پنچُ پردھانُ
پنچے پاوہِ درگہہِ مانُ
پنچے سوہہِ درِ راجانُ
پنچا کا گرُ ایک دِھیانُ
جے کو کہے کرے وِیچارُ
کرتے کے کرنے ناہی شُمارُ
دھولُ دُھرمُ دئیا کا پُوت
سنتوکھُ تھاپ رکھیا جنِ سُوت
جے کو بجھے ہووے سچیارُ
دھولے اُپرِ کیتا بھارُ

دھرتی ہور پرے ہورُ ہور
تس تے بھارُ تلے کونُ جور
جیہ جات رنگا کے ناوَ
سبھنا لِکھیا وُڑی کلام
ایہہ لیکھا لِکھ جانے کوئے
لیکھا لِکھیا کیتا ہوئے
کیتا تان سوآلہُ رُوپ
کیتی داتِ جانے کونُ کُوت
کیتا پساوَ ایکو کواوَ
تس تے ہوئے لکھ دریاوَ
قدرتِ کون کہا وِیچار
واریا نہ جاوا ایک وار
جو تدھُ بھاوے سائی بھلی کار
تُو سدا سلامت نرنکار

بندِ هفدهم

بی شمار اند (افراد که) به صدقِ ارادت به وردِ حق مشغولی نمایند۔
بی شمار اند (افراد که) پرستش ها و ریاضت ها نمایند۔
بی شمار اند (افراد که) کُتبِ مقدّسه را تلاوت کُنند۔
بی شمار اند (افراد که) دِل از دنیای (دنی) برکنده در مجاهداتِ محو مانند۔
بی شمار اند (افراد که) از رُوی معرفت در صفاتِ حق تفکّر نمایند۔
بی شمار اند حق پرستانِ (صفاکیش) و کریمانِ (کشاده دست)۔
بی شمار اند دلیرانِ رزم جو که ضربت تیغ فولادی بر پیشانی خورند۔
بی شمار اند مرتاضان سکوت کوش که تصوّر بر ذاتِ حق متمرکز کنند۔
به نیروی عقل ذات حق را چنانکه هست درک نتوان کرد۔
(این جانِ حقیر نیرزد که) ایک بار حضور حق نثار کرده شود۔
هر کار که حق به پسند د کار نیکو است۔
ذاتِ بیچوں دایم و قایم است۔

پوڑی ــــ ۱۷

اسنکھ جپ اسنکھ بھاؤ
اسنکھ پُوجا اسنکھ تپ تاؤ
اسنکھ گرنتھ مُکھہِ وید پاٹھ
اسنکھ جوگ مِن ریھ اُداس
اسنکھ بھگت گُن گیان وِیچار
اسنکھ ستی اسنکھ داتار
اسنکھ سُور مُہ بھکھ سار
اسنکھ مونِ لِولائے تار
قُدرتِ کون کہا ویچار
وارِیا نہ جاوا ایک وار
جو تُدھُ بھاوَے سائی بھلی کار
تُو سدا سلامت نِرنکار

بندِ هژدهم

بی شمار اند احمقانِ کورِ کر.
بی شمار اند سارقانِ حرام خور.
بی شمار اند حاکمانِ زورمند.
بی شمار اند قاتلانِ سنگ دل.
بی شمار اند عاصیان که ارتکابِ جنایت ها کنند.
بی شمار اند کاذبانِ هرزه گرد.
بی شمار اند سفلگانِ زشت خو.
بی شمار اند بدگویانِ (بهتان تراش) که بارِ (گناه) بر سر برند.
نانکؔ به عجز و نیاز گوید چند غور و تأمّل کنم
(اعتراف کنم این جانِ حقیر نیز زد که) یک بار حضورِ حق نثار کرده شود.
هر کار که حق به پسندد کار نیکو است.
ذات بیچون دایم و قایم است.

پوڑی ــــــ ۱۸

اسنکھ مُورکھ اندھ گھور
اسنکھ چور حرام کھور
اسنکھ امر کر جاہِ جور
اسنکھ گل وڈھ ہتیا کماہِ
اسنکھ پاپی پاپ کر جاہ
اسنکھ کُوڑیار کُوڑے پھراہِ
اسنکھ ملیچھ مُل بھکھ کھاہِ
اسنکھ نندک سِر کرہِ بھارُ
نانکؔ نیچ کہے ویچارُ
وارِیا نہ جاوا ایک وارُ
جو تُدھُ بھاوے سائی بھلی کار
تو سدا سلامت نرنکار

بندِ نوزدهم

بی شمار است اسمای حق، بی شمار است عوالم (کہ حق آفریده است)

بی شمار است عوالم ماورائی کہ وصول بہ آں ہا ناممکن است ۔

ہر کہ بر بی شمار گفتن اصرار ورزد راہِ خطا پوید (زیرا کہ ایں چنیں اِدّعا بہ شیوه تسلیم و نیاز منافی است)

اسمِ حق بہ حروف ترکیب یافتہ، حمدِ حق بہ حروف سروده شود ۔

سرودِ معرفتِ حق بر حروف مبنی است و صفاتش بہ حروف ترقیم پذیرد ۔

تحریر و تقریر از حروف صُورت گیرد ۔

بر لوحِ پیشانی (نقش) وصل بہ حروف ثبت شُده ۔

او کہ ایں ہمہ نوشتہ است از ارقام حروف مستغنی است ۔

ہر چہ حق فرماید بندگاں یابند ۔

تمامی آفرینش مظہرِ اسمِ حق است ۔

ہیچ جای از (نُورِ) اسم (حق) خالی نیست ۔

بہ نیروی عقل ذاتِ حق را چنانکہ ہست درک نتواں کرد ۔

(ایں جانِ حقیر نیرزد کہ) یک بار حضورِ حق نثار کرده شود ۔

ہر کار کہ حق بہ پسندد کارِ نیکو است ۔

ذاتِ بیچوں دایم و قایم است ۔

پوڑی ۱۹

اسنکھ ناو اسنکھ تھاو
اگم اگم اسنکھ لوء
اسنکھ کہھ سِر بھارُ ہوئے
اکھری نامُ اکھری صالاح
اکھری گیانُ گیت گُنُ گاہِ
اکھری لکِھنُ بولنُ بانِ
اکھرا سِر سنجوگ وکھانِ
جِن ایہِ لِکھّے تِسُ سِر ناہِ
جِوُ فُرمائے
تِوُ تِوُ پاہِ
جیتا کیتا تیتا ناوُ
وِنُ ناوے ناہی کوتھاوُ
قُدرتِ کَوَن کہا وِیچارُ
واریا نہ جاوا ایک وارُ
جو تُدھُ بھاوے سائی بھلی کار
تُوُ سدا سلامتِ نِرنکار ۔

بندِ بیستم

دست و پا و جسم چوں بخاک آلوده گردد

اگر آں ہا را به آب شوی پاک و صاف گردد۔

جامۂ غلیظ و چرکیں را به صابون تواں شست۔

قلب چوں از لوثِ عصیاں مکدّر شود به وردِ اسمِ حق تطهیر یابد۔

گناه و ثواب انحصار بر گفتار ندارد۔

بشر (در عمرِ خود) کارہا کند و (برای حساب در عالمِ آخرت همگی اعمال را) با خود برد۔

ہر آنچه بشر خود کارد او خود بخورد۔

نانکؔ بگوید (بشر به حکمِ حق) به دنیا آید و (به عالمِ عقبیٰ) رود۔

پؤڑی ـــــ ۲۰

بھرِیئے ہتھُ پَیرُ تنُ دیہہ
پانی دھوتَےَ اُترسُ کھیہہ
مُوت پلیتی کپّڑُ ہوئے
دے صابُونُ لییئے اوہُ دھوئے
بھرِیئے متِ پاپا کےَ سنگِ
اوہُ دھوپےَ ناوےَ کےَ رنگِ
پُنّی پاپی آکھنُ ناہِ
کرِ کرِ کرنا لکھِ لےَ جاہُ
آپے بیج آپے ہی کھاہُ
نانکؔ حُکمی آوہُ جاہُ

بندِ بیست و یکم

بربنای زیارت و ریاضت و رحم ورزی و خیرات اگر کسی اجری یابد آں مثلِ دانه کنجد اندک و بی مقدار باشد ۔

(اجرِ عظیم) کسی یابد که به صدقِ ارادت اسم حق را شنود و طاعت حق ورزد و تصفیه باطن کند (که عبادت از غسل معنوی است)

ای خدا جمله صفاتِ حسنه بتو قایم است و من (که ذرّه بی مقدار هستم) ہیچ وصف ندارم۔

بدونِ اوصافِ حسنه عبادت حقیقی نباشد ۔

سزاوارِ پرستش است حق یگانه که خیرِ مطلق است و حسنِ مطلق و سرورِ محض ۔

کدامین ہنگام و وقت و کدامین تاریخ و روز و کدامین فصل و ماه بود که عالم (کثرت) نقش بست ۔

ازمندرجات کتب مقدّسه برہمنان دریں باب چیزی ندانند ۔

راجع به وقت آغازِ آفرینش قاضیاں در قرآن ہیچ نیابند ۔

ازتاریخ و روز و فصل و ماه جوگی ہیچ خبر ندارد ۔

کردگارِ مطلق که ایں کائناتِ را آفریده است خود ایں راز را داند ۔

چگونه بدانم که ذاتِ حق را چساں بگویم و او را چساں ستایم و عظمتش را چگونه شرح دہم ۔

نانک بگوید ہمگاں در بیانِ حق کوشیده اند و ہر یک خود را از دیگری زیرک تر پندارد ۔

خداوندگار متعال که عظمتِ بی قیاس دارد یگانه کردگار مطلق است که ایں ہمه را آفریده است ۔

نانک بگوید شخصیکه خود را داننده و کننده پندارد در عالم آخرت ہیچ سعادت نه یابد ۔

پوڑی ـــــ ۲۱

تیرتھُ تپ دئیا دتُ دانُ
جے کو پاوے تل کا مانُ
سُنیا منّیا من کیتا بھاوٗ
انتر گت تیرتھ مل ناوٗ
سبھ گُن تیرے مے ناہی کوئے
وِنُ گُنُ کیتے بھگت نہ ہوئے
سو است آتھ بانی برماوٗ
ست سُہانُ سدا من چاوٗ
کوُن سُ ویلا وخت کوُنُ کونُ تھت کون وارُ
کوُن سُ رُتی ماہُ کونُ جت ہوآ آکارُ
ویل نہ پائیا پنڈت جِ ہووے لیکھ پُرانُ
وکھتُ نہ پائیو قاویاجِ لکھن لیکھُ قرآنُ
تھت وارُ نہ جوگی جانے رُت ماہ نہ کوئی
جا کرتا سرٹھی کو ساجے آپے جانے سوئی
کِوُکر آکھا کِو صالاحی کیوں ورنی کِو جانا
نانک آکھن سبھُ آکھے اِک دُو اِکُ سیانا
وڈا صاحِب وڈی نائی کیتا جا کا ہووے
نانک جے کو آپو جانے آگے گیا نہ سوہے

بندِ بیست و دوم

علاوه بر زمین و آسمان صد ہزار طبقات ارضی و فلکی ہست ۔
کتب مقدّسہ گوید کہ سعی و کوشش از طلب فرو ماند اما حدِّ لامتناہی را نہ یافت ۔
صحایف مذہبی گوید کہ اصل ہژدہ ہزار عالم فقط یک ذاتِ بیچون است ۔
حیاتِ نویسندگان بہ پایاں رسد اِلاّ شرحِ حق را ہیچ پایاں نیست ۔
نانک بگوید حق بیچون بزرگ و برتر است و ذاتِ خود را او خود بداند ۔

پوڑی ـــــ ۲۲

پاتالا　　　پاتال　　　لکھہ

آگاسا　　　آگاس

اوڑک اوڑک بھال تھکے ویدکہن اِک وات

سہس اٹھارہ کہن کتیبا اصلُواِک دھات

لیکھا ہوئے تہ لکھیئے لیکھے ہوئے وِناس

نانک وَڈّا آکھیئے آپے جانے آپ

بندِ بیست و سوم

(بساکس) حمدِ حق می سرایند امّا از اِدراکش قاصراند ۔
رودها و جوئبارها که در بحر روند ہیچ آگاہی از بطونِ اعماق نہ دارند ۔
سلطان بحر و برکہ مانند کوہ انبارہای بلند از اموالِ فراواں دارد با موری
ہمسنگ نہ باشد کہ دِل بہ یادِ حق محو دارد ۔

پَوڑی ـــــ ۲۳

صالاحی صالاح ایتی سُرت ن پائییا
ندیا اتے واہ پَوہِ سُمندِ ن جانی اِہ
سُمند ساہِ سلطان گِرہا سیتی مال دھنُ
کیڑی تُل نہ ہووَنی جے تِسُ مَنُہُ ن وِسرہِ

بندِ بیست و چهارم

صفاتِ حق و حمدِ حق لاانتہا است
قدرتِ حق و رحمت حق لاانتہا است
سمعِ حق و بصرِ حق لاانتہا است
مشیّتِ حق و اسرارِ حق لاانتہا است
لاانتہا است آثارِ کون و مکاں کہ حق افریدہ است۔
حدود و ثغورِ آں ہا لاانتہا است۔
بی شمار اند (افراد کہ) انتہای لاانتہا را مضطربانہ می جویند۔
باوجود سعی بی پایاں نہایت بی نہایت را وہیچ کس نہ داند۔
آگاہی بہ نہایت حق حدِّ بشر نباشد۔
از ہرچہ در ستایش حق تواں سرود شانِ جلالش بالاتر است۔
بزرگ و برتر است خدا و تدگارِ مطلق و مقامش (ہم) بلند و ارفع است۔
اسمش بلندترین است۔
کیست کہ ایں چنیں بلند باشد تا آں ذات متعال را یداند۔
عظمتِ خود را او خود بہ داند۔
نانکؔ بگوید بہ لطفِ حق برکت ہا یافتہ شود۔

پوڑی — ۲۴

اَنتُ نہ صفتی کہن نہ انتُ
اَنتُ نہ کرنے دین نہ انتُ
اَنتُ نہ دیکھنِ سُنن نہ انتُ
اَنتُ نہ جاپے کیا منِ منت
اَنتُ نہ جاپے کیتا آکار
اَنتُ نہ جاپے پارا وار
اَنتُ کارن کیتے بِل لاہِ
تا کے اَنتُ نہ پائے جاہِ
ایہُ اَنتُ نہ جانے کوئے
بُہتا کہیئے بُہتا ہوئے
وڈّا صاحبُ اُوچا تھاوَ
اُوچے اُپرّ اُوچا ناوَ
ایوڈُ اُوچا ہووَے کوئے
تِسُ اُوچے کو جانے سوئے
جے وڈ آپ جانے آپ آپ
نانکؔ ندری کرمی داتِ

بندِ بیست و پنجم

لطفِ حق عظیم است که رقم نتوان کرد ۔
اُو کریم مطلق است که منزّہ از طمع است ۔
بسا دلیرانِ جری از و نعمت ہا طلبند ۔
برون از قیاس و شمار اند سایلان که دست طلب بدرگاہش دراز کنند ۔
بسا کس ہستند که در فسق و فجور فرو رفته خود را شکنند ۔
بسا کس ہستند که نعمت ہا از وی یابند و منکر باشند ۔
بسیاری ناداں ہستند که پیوسته از لطف حق بہرہ گیرند ۔
بسا کس ہستند که در رنج و الم گرفتار مانند ۔
ایں ہمه بلا ہا عطا ہای (حق) است ۔
بند و نجات از مشیّتِ حق است ۔
ہیچ کس مجال دَم زدن ندارد ۔
اگر کسی از یاوگی کوشد که اسرارِ حق را ہویدا کند چندیں ضربت ہا بر دہن خورد که فقط او داند ۔
خداوندگار دانای کل است که او خود (بدونِ طلب نعمت ہا) دہد ۔
کم کساں ہستند که (برای الطاف و اکرام حق) شکر و سپاس کنند ۔
اگر کسی را (حق) به توفیق حمد و ثنا نوازد، نانک بگوید آں (فرخنده بخت) شاه شاہاں است ۔

پوڑی ۔۔۔ ۲۵

بُہتا کرم لکھیا نہ جائے
وڈّا داتا تِلُ نہ تمائے
کیتے منگھ جودھ اَپارُ
کیتیا گنت نہی وِیچارُ
کیتے کھپ
تُٹِھ ویکارُ
کیتے لَے لَے مُکرُّ پاہِ
کیتے مُورکھ کھاہی کھاہِ
کیتیا دُوکھ بھُوکھ سدمار
ایہِ بھِ دات تیری داتار
بند خلاصی بھانَے ہوئے
ہورُ آکھ نہ سکّے کوئے
جے کو کھائِک آکھن پائے
اوہُو جانے جیتیا مُہِ کھائے
آپے جانے آپے دیئے
آکھِ سِ بھِ کیئی کیئے
جسِ نو بخشے صِفتِ صالاح
نانکؔ پات ساہی پات ساہُ

بندِ بیست و ششم

وصفهایش بی بها است ، کارهایش بی بها است ۔
عاملانش بی بها اند ، گنجش بی بها است ۔
بی بها اند (صالحان که حضور حق) بیایند و نعمت های بی بها برند ۔
بی بها است صدقِ ارادت و بی بها است محویت کامل ۔
عدلش بی بها است ، و دیوانش بی بها است ۔
میزانش بی بها است ، معیارش بی بها است ۔
فضلش بی بها است ۔ نشانش بی بها است ۔
کرمهایش بی بها است ۔ امرش بی بها است ۔
ذاتِ حق بی بها است بحدیکه شرح نتوان کرد ۔
آنانکه به تشریح حق کوشنده اند محوِ حیرت گشته اند ۔
در کتب مقدسه بیانِ عظمتِ حق مرقوم است ۔
در مواعظ و تفاسیر هم (شانِ کمالش) ستوده شود ۔
برهما توصیفِ حق گوید ، اندر توصیفِ حق گوید ۔
گوپیان توصیفِ حق گویند ، گوبند توصیف حق گوید ۔
ایسر توصیفِ حق گوید ، سدهان توصیف حق گوید ۔
جمله عارفان (که آنان را حق آفریده است) توصیفِ حق گویند ۔
جنّان و ملایک توصیف حق گویند ۔
صالحان و عابدان و سالکان توصیف حق کنند ۔
بساکس در توصیفِ حق سرشاد هستنند ۔
علاوه بر عوالم که هست اگر حق المطلق همین قدر دیگر عوالم آفریند و جملگان سعی بیان
نمایند شمۀ از عظمتِ حق نه گفته باشند ۔
(قدر و جلالِ حق جاودانی و لایزال است) او حسبِ خواست عظیم و بلند گردد ۔
نانک بگوید حق المطلق خود را خود بداند ۔
اگر شخصِ هرزه گو لاف و ادّعای بیان حق کند او سرخیل احمقان نامیده شود ۔

پوڑی ___ ۲۶

اَنُت گُنَ اَنُت واپار
اَنُت واپاریئے اَنُت بھنڈار
اَنُت آوہِ اَنُت لے جاہِ
اَنُت بھائے اَنُتا سماہِ
اَنُت دھرمُ اَنُت دیبانُ
اَنُت تُلُ اَنُت پروانُ
اَنُت بخسیس اَنُت نیسانُ
اَنُت کرمُ اَنُت فرمانُ
اَنُتو اَنُت آکھیا نہ جائے
آکھ رہے لولائے
آکھہِ وید پاٹھ پُران
آکھہِ پڑھے کرہِ وکھیانُ
آکھہِ برمے آکھہِ اِند
آکھہِ گوپی تے گووند
آکھہِ ایسر آکھہِ سِدھ
آکھہِ کیتے کیتے بُدھ
آکھہِ دانَو آکھہِ دیو
آکھہِ سُر نر مُنِ جن سیو
کیتے آکھہِ آکھن پاہِ
کیتے کہہ کہہ اُٹھ اُٹھ جاہِ
ایتے کیتے ہور کریہہ
تا آکھ نہ سکّہِ کیئی کیئے
جے وڈُ بھاوے تے وڈ ہوئے
نانک جانے ساچا سوئے
جے کو آکھے بولُ وِگاڑُ
تا لِکھیئے سِر گاوارا گاوارُ

بندِ بیست و هفتم

چه (فرخنده) دری و چه (مبارک) منزلی که از انجا حق المطلق تمامی کائنات رانگهداری کند۔

(در حضورش) نوازندگان سازهای بی شمار نوازند۔

بسیاری از مغنّیان سرودها و آهنگ ها و نغمه ها سرایند۔

باد و آب و نار حمد حق سرایند وشاهان دادگر بدرگاهش حمد می سرایند۔

حمدِ حق می سرایند منکر و نکیر که نامہ اعمال برای روزِ حساب می نویسند۔

حمدِ حق می سرایند ایشر و برهما و دیوی که از فیض حضوری آراسته شده اند۔

در حلقهٔ ملایک بر تخت نشسته اندر حمدِ حق می سراید۔

درویشانِ نیاز کیش و عارفان که به استغراق کامل محو اند حمدِ حق می سرایند۔

صادقان و راستان وصالحان و دلیران جری حمدِ حق می سرایند۔

عالمان و عارفان که هزاران هزار سال تلاوتِ کتبِ مقدّسہ کرده اند، حمدِ حق می سرایند۔

حسینانِ دلفریب که در عالم بالا و عالم ارضی و عالم زبرین مقیم اند حمدِ حق می سرایند۔

جواهر بیش قیمت که حق آفریده است و تمامی مقاماتِ متبرکہ (بزبان حال) حمدِ حق می سراید۔

جنگاورانِ قوی و چهار معدن حمد حق می سرایند۔

طبقات و اقالیم وخطهای هستی که بر حکم حق برقرار اند حمدِ حق می سرایند۔

فقط آنان که شرفِ قبولیّت یافته اند حمدِ حق می سرایند۔

ایشان عابدانِ مخلص هستند که بذوقِ عبودیت سرشار اند۔

بسیاری از حمد سرایان مزید هم هستند که همگان را به فکر و قیاس نتوان آورد۔

اوست خداوندگارِ (یکتا) که پاینده و حق است، نامش حق است۔

اوست وجودِ محض که باقی و جاوید است، او که کائنات را آفریده است نازا ازقدیم و ابدی است۔

اوست کردگار که موجودات را به الوانِ مختلفه و انواعِ متفرقہ و اجناس متنوعہ آفریده است۔

حق مخلوقات را آفریده به لطف و کرم آنها را نگهدارد که شایانِ شانِ جلالش است۔

هرچه او پسند و بکند۔ بہ او حکم نتوان کرد۔

اوست پادشاهِ (مطلق) که شاهِ شاهان است۔ نانک بگو بدسپردگی به رضایش واجب و لازم است۔

پوڑی ـــــ ۲۷

سو درُ کیہا سو گھرُ کیہا جِتُ بہہ سرب سمالے
واجے ناد انیک اسنکھا کیتے واون ہارے
کیتے راگ پری سِئو کہی اِن کیتے گاون ہارے
گاوہِ تہہ نو پونُ پانی بیسنترُ گاوے راجا دھرمُ دوارے
گاوہِ چِت گپتُ لکھِ جانہہ لکھِ لکھِ دھرمُ وِیچارے
گاوہِ ایسُر برما دیوی سوہن سدا سوارے
گاوہِ اِند اِندا سن بیٹھے دیوتیا در نالے
گاوہِ سِدھ سمادھی اندر گاوَن سادھ وِچارے
گاوَن جتی ستی سنتوکھی گاوہِ وِیر کرارے
گاوہِ پنڈت پڑھن رکھیسر جُگُ جُگُ ویدا نالے
گاوہِ موہنیا منُ موہن سُرگا مچھ پیالے
گاوہِ رتن اُپائے تیرے اٹھ سٹھ تیرتھ نالے
گاوہِ جودھ مہابل سُورا گاوہِ کھانی چارے
گاوہِ کھنڈ منڈل ورَ بھنڈا کر کر رکھے دھارے
سیئی تُدھُ نو گاوہِ جو تُدھُ بھاون رتے تیرے بھگت رسالے
ہور کیتے گاوِن سے میں چِت نہ آون نانک کیا وِیچارے
سوئی سوئی سدا سچ صاحبُ ساچا ساچی نائی
ہے بھی ہوسی جائے نہ جاسی رچنا جن رچائی
رنگی رنگی بھاتی کر کر جنسی مائیا جن اُپائی
کر کر دیکھے کیتا آپنا جو تِس دی وڈیائی
جو تِسُ بھاوے سوئی کرسی حکمُ نہ کرنا جائی
سو پاتِ ساہُ ساہا پاتِ صاحبُ نانک رہن رجائی

بند بیست و هشتم

قناعت را گوشواره و دوام مراقبت را کشکول و تمرکزِ تصوّر را خاکستر بساز.
یاد مرگ را دلق و صفای تن را دستورِ طریق و صدقِ (ایمان) را عصا بساز.
تمامی نوع بشر را فرقه خود بساز.
(نفسِ خود را مغلوب کن زیرا) هر که بر نفسِ خود چیره گردد بر همه عالم ظفر یابد.
(بدرگاهِ حق) تسلیم و نیاز.
(حق المطلق) ازلی (الظهور) و منزّه و ابدی است که از آغاز بی ابتدا در شانِ کمال بدونِ تغیّر قایم است.

پوڑی ــــــ ۲۸

مُندا سنتوکھُ سرمُ پتُ جھولی
دھیان کی کرہِ بِبھُوت
کھِنتھا کالُ کُواری کائیا
جُگتِ ڈنڈا پرتیتِ
آئی پنتھی سگل جماتی
مَنِ جیتے جگُ جیتُ
آدیسُ تِسے آدیسُ
آدِ انیل اناد اناہتِ جُگُ جُگُ ایکو ویسُ

بندِ بیست و نهم

معرفت را سامانِ خورش و عطوفت را کارپردازِ تقسیم کاربساز ۔
صورتِ سرمدی در پردہ ہر دِل مرتعش است ۔
خداوندگار مختارِ مطلق است و تمامی موجودات (بہ حکمش) منقاد ہستند ۔
در کشف و کرامات ہیچ سعادت نیست ۔
بر (سرورِ) وصل و (بر دردِ) فراق فقط خداوندگارِ یکتا قادر است ۔
ہر آنچہ مقدّر است البتہ بہرکس رسد ۔
(بدرگاہِ حق) تسلیم و نیاز ۔
(حق المطلق) ازلی (الظہور) و منزّہ و ابدی است کہ از آغازِ بی ابتدا و رشانِ کمال بدونِ تغیّر قایم است ۔

پوڑی — ۲۹

بُھگتِ گیانُ دیا بھنڈارنِ
گھٹِ گھٹِ واجہِ ناد
آپ ناتھُ ناتھی سبھ جاکی
رِدھ سِدھِ اورا ساد
سنجوگُ وِجوگُ دوءِ کار چلاوہِ
لیکھے آوہِ بھاگ
آدیسُ تِسے آدیسُ
آدِ انیلُ انادِ اناہتِ جُگُ جُگُ ایکو ویسُ

بندِ سی ام

خداوندگار به قدرتِ خود سه مرید آفرید ۔
یکی از آناں ایجاد کننده عالم و یکی روزی رساننده و یکی دیوان (عدل)
آراسته اعمال اہلِ عالم را بسنجد ۔
لیکن سخن راست این است که جاری احوال بر وفق مشیّتِ حق رود (و ہمہ
عالم) سر بر خط فرمایش نہد ۔
(بدرگاہِ حق) تسلیم و نیاز ۔
(حق المطلق) ازلی (الظہور) و منزّہ و ابدی است که از آغاز بی ابتدا در شانِ
کمال بدونِ تغیّر قایم است ۔

پوڑی ___ ۳۰ 63

ایکا مائی جُگتِ وِیائی
تنِ چیلے پَروانُ
اِکُ سنساری اِکُ بھنڈاری
اِکُ لائے دِیبانُ
جِوُ تِسُ بھاوے تِوے چلاوَے
جِوُ ہووَے فرمانُ
اُوہ وِیکھے اونا نَدر نہ آوَے
بُہتا ایہُ وِڈانُ
آدیسُ تِسے آدیسُ
آدِ اِنیلُ انادِ اناہت جُگُ جُگُ ایکو ویس

بندِ سی ویکم

تختِ خداوندگار و گنج هایش در عوالم بی شمار است که او آفریده است ۔
گنج هایش بیکران است ۔
او آفریننده و نگهدارنده کائنات است ۔
نانک بگوید خداوندگار حق است و کارهایش حق است ۔
(بدرگاهِ حق) تسلیم و نیاز ۔
(حق المطلق) ازلی (الظہور) ومنزّہ وابدی است که از آغازِ بی ابتدا در شانِ کمال بدونِ تغیّر قایم است ۔

پوڑی ــــ ۳۱

آسُن لوئےَ لوئے بھنڈار
جو کچھ پائیا سُ ایکا وار
کرِ کرِ دیکھےَ سِرجنہارُ
نانکؔ سچےّ کی ساچی کارُ
آدیسُ تِسےَ آدیسُ
آدِ اِنیلُ اَنادِ اناہتِ جُگُ جُگُ ایکو ویسُ

بندِ سی و دوم

یک زبان در دهانِ بشر اگر ده لک یا بیست لک گردد و هر یک ازاں ها لک بار جنبد تا اسمِ حق تنطق کند ۔

راهِ راست همین است و هر که بر پایه های این راه صعود کند به اتحادِ یزدانی مشرف گردد ۔

از مقبلان اسرارِ معرفت را شنیده اهلِ عالم (که مانند کرمانِ بی مقدار هستند) بر تقلید برخیزند ۔

نانک بگوید وصلِ یزدانی به لطفِ ربّانی میسّر گردد و یاوگیِ مدعیانِ باطل هرزه است ۔

پَوڑی ـــــ ۳۲

اِکدُو رَجیبھو لِکھ ہووہِ
لِکھ ہودہِ لِکھ وِیس
لِکھُ لِکھُ گیڑا آکھی ایہہ ایکُ نامُ جگدِیس
ایتُ راہِ پتِ پَوڑیا چڑھیۓ ہوۓ اِکیس
سُنِ گلا آکاس کی کِٹیا آئی رِیس
نانکَ ندری پائیۓ کُوڑی کوڑے ٹھیس

بندِ سی و سوم

به زورِ خود هیچ کس بر گفتار و سکوت قادر نیست ۔
طلب و دهش در اختیارِ بشر نیست ۔
کسی بر مرگ و حیات اختیار ندارد ۔
به سعیِ ذاتی بر شاهی و منشور و دولت تصرّف نتوان یافت ۔
(سعادتِ) فهم و شعور و عرفان به زورِ بشر نیست ۔
به زور و تدبیر کسی از بندِ جهان رستگاری نه یابد ۔
خداوندگار قادرِ مطلق است (که در تحوّلِ احوال) قدرتش نمایان گردد ۔
نانک بگوید کسی به اختیارِ خود بلند نیست و (کسی به اختیارِ خود) پست نیست ۔

پوڑی ــــــ ۳۳

آکھنِ جورُ چُپَے نہ جورُ
جورُ نہ منگنِ دینِ نہ جورُ
جورُ نہ جیون مرنِ نہ جورُ
جورُ نہ راجِ مالِ منِ سورُ
جورُ نہ سُرتی گیانِ وِیچارُ
جورُ نہ جُگتی چھُٹے سنسارُ
جِسُ ہتھِ جورُ کرِ دیکھے سوئے
نانک اُتمُ نیچُ نہ کوئے

بندِ سی و چهارم

خداوندگار شب ها و فصل ها و تاریخ و یوم و باد و آب و آتش و عالم زیرین را آفرید۔

درمیان آں ہا عالم ارضی بطور دارِ عمل احداث نمود۔

در آنجا مخلوقاتِ بوقلمون می باشند که اوصافِ گوناگوں و اسمای لانهایت دارند۔

ہر یک از مخلوقات حسب اعمال ارزش یابد۔

خداوندگار حق است و درگاہش حق است که مقبلان آنجا عزّ و شرف یابند۔

ایشاں بہ فضلِ حق نشانِ امتیاز خصوصی دارند۔

نانک بگوید چوں بندگان بدرگاہش رسند حق مطلق اعمال ایشاں را بہ سنجد، و (حضورِ حق) خامی و پختگی ہمگاں آشکارا گردد۔

پوڑی ـــــ ۳۴

راتی رُتی تھِتّی وار
پوَن پانی اگنی پاتال
تِسُ وِچ دھرتی تھاپ رکھّی دھرم سال
تِسُ وِچ جِیَت کے رنگ
تن کے نام انیک اننت
کرمی کرمی ہوئے وِیچارُ
سچّا آپ سچّا دربارُ
تِتھّے سوہنِ پنچ پروانُ
ندری کرم پوَے نیسانُ
کچ پکائی اوتھّے پائے
نانک گیا جاپے جائے

بندِ سی و پنجم

چگونگی وادی فرض بیان شد.

احوالِ وادی معرفت را بہ شنوید.

آں جا بی شمار اند باد و آب و نار و کرشن و مہیش.

بی شمار اند برہمایاں کہ اشکال و الوان و اجناس می سازند.

بی شمار است مراتبِ اعمال: بی شمار است کوہ ہای سماوی: بی شمار است مواعظ کہ بہ دھرو خطاب شدہ.

بی شمار اند اندراں و قمرہا و شموس: بی شمار است طواسین و طبقات.

بی شمار اند کاملان و عارفان و مرتاضان و دیویان.

بی شمار اند ملایک و جِنّان و صالحان: بی شمار است بحرہا کہ جواہر در اعماقِ آں ہا مخزون است.

بی شمار است منابع حیات: بی شمار است اقسام کلام و بی شمار اند سلاطین و پادشاہاں.

بی شمار اند پرستارانِ عقیدت مند کہ بہ طاعتِ حق محو ہستند: نانک بگوید اینان برون از شمار ہستند.

پوڑی ——— ۳۵

دھرمُ کھنڈ کا ایہُو دھرمُ
گیان کھنڈ کا آکھیہُ کرمُ
کیتے پوَن پانی ویسنتر کیتے کان مہیس
کیتے برمے گھاڑت گھڑیِ اہ روپ رنگ کے ویس
کیتیا کرم بھُومی میر کیتے کیتے دُھو اُپدیس
کیتے اند چند سُور کیتے کیتے منڈل دیس
کیتے سِدھ بُدھِ ناتھ کیتے کیتے دیوی ویس
کیتے دیو داتوُ مُنِ کیتے کیتے رتن سمُند
کیتیاَ کھانی کیتیاَ بانی کیتے پات نرند
کیتیاَ سُرتی سیوک کیتے نانک انتُ نہ انتُ

بندِ سی وششم

در وادی معرفت انوارِ معرفت رخشان است ۔
درآنجا نغماتِ عرفانی وکیف وسرور حکم فرما است ۔
در وادی ریاضت حُسنِ لافانی فروزاں است ۔
قالب ریزی کہ درآنجا بہ عمل آید جمیل وبی عدیل است ۔
احوال وکوایف ایں وادی درحوصلہ کلام نہ گنجد ۔
دریں باب اگرکسی سعی بیان نماید سرانجام برکوشش نارواناد م گردد ۔
دریں وادی فہم وشعور وعقل ریختہ شود ۔
درآں جا وجدانِ ملایک وکاملان ساختہ شود ۔

پوڑی ـــــ ۳۶

گیانِ کھنڈ مہہ گیان پرچنڈ
تِتھے ناد بِنود کوڈ انند
سرم کھنڈ کی بانی رُوپُ
تِتھے گھاڑتِ گھڑیئے بہُتُ اُنوپُ
تا کِیا گلا کتھیا نہ جاہِ
جے کو کہے پِچھے پچھتائے
تِتھے گھڑیئے سُرت مت مِن بُدھِ
تِتھے گھڑیئے سُرا سِدھا کی سُدھ

بندِ سی و هفتم

زور مظهر وادی کرم است ۔
فقط آں ہا کہ پیوستہ بیاد حق محو ہستند آنجا رسند ۔
شجاعان و دلیرانِ شہ زور آنجا متوطن باشند ۔
قلب ہر یک از ایشاں مہبطِ نُورِ الٰہی است ۔
(آنجا ہزاراں ہزار) ارادت مند ہستند کہ مجذوبِ عظمت حق باشند ۔
جمالِ معنوی ایشاں ورای حدِ بیان است ۔
آنانکہ مستِ می ذات باشند از مرگ و فریب (جہاں) مصؤن باشند ۔
عابدانِ عوالمِ بی شمار دریں داری خورسند باشند ۔
بالاتر از آں وادی حق است کہ تجلّی گاہِ ذات است ۔
ہمگی آفرینش را حق بیچوں بہ نظرِ کرم نوازد ۔
در وادی حق ہزاراں ہزار طبقات و عوالم است ۔
حدِ بشر نیست کہ تمامی آں ہا را شمارد ۔
عوالم ماورای عوالم است و اشکال لانہایت است ۔
جملہ گان بہ حکمش مطیع و منقاد ہستند ۔
حق بیچوں کہ عین سرور است نگہدارندہ جملہ عوالم است ۔
نانک یگوید بیان چگونگی ایں وادی بسی صعب و دشوار است ۔

پوڑی ــــ ۳۷

کرم کھنڈ کی بانی جورُ
تھِے ہورُ نہ کوئی ہورُ
تتھِے جودھ مہابل سورُ
تِن مہہ رامُ رہیا بھرپورُ
تتھِے سیتو سِیتا مہما ماہِ
تا کے رُوپ نہ کتھنے جاہِ
نا اوہِ مرہِ نہ ٹھاگے جاہِ
جِن کے رام وَسے مَن ماہِ
تتھِے بھگت وسہہ کے لوَ
کرہِ اَنند سچّا من سوئے
سچ کھنڈ وَسے نِرنکارُ
کرَ کرَ دیکھے ندر نہال
تتھِے کھنڈ منڈل وَر بھنڈ
جے کو کتھے نہ اَنت نہ اَنت
تتھِے لوہ لوہ آکار
جِوْ جِوْ حُکمُ تِوَے تِوْ کار
ویکھے وِگسے کر وِچارُ
نانکَ کتھنا کرڑا سارُ

بندِ سی و ہشتم

بر کورہ ضبط حواس ثبات را زرگر بساز۔
برای سندانِ دانش تپک از علم و عرفان بساز۔
چرم دم زن از خوفِ خدا ساختہ آتشِ زہد و ریاضت بر فروز۔
در بوتہ عشق واردات وجدانِ لطیف ریختہ کُن۔
درین چنیں کارگاہِ پاک سکّہ خدا شناسی ضرب کُن۔
ہر کہ از فضلِ حق مشرف گردد کامگاری یابد۔
نانک بگوید فضلِ حق (بندگانِ مخلص را) سعادتِ سرور بخشد۔

پوڑی ۔۔۔ ۳۸

جت پاہارا دِھیرج سُنیارُ
اہرنِ مت ویدُ ہتھیارُ
بھَو کھلا اگنِ تپ تاوٗ
بھانڈا بھاوٗ امرِتُ تِت ڈھال
گھڑیئے سُبد سچّی ٹکسال
جن کو ندر کرم تن کار
نانک ندری ندرِ نہال

بندِ آخرین

باد مُرشد است. آب پدر است. ارض مادر است۔
شب و روز بر دایہ گری مامور اند کہ در کنارِ شان ہمہ عالم بازی کُناں است۔
نیکوی ہا و بدی ہا حضُورِ حق سنجیدہ شود۔
بنا بر اعمالِ ذاتی است کہ یکی بہ قربِ گاہ حق رسد و یکی از بساطِ قرب
دُور ماند۔
نانک بگوید آنانکہ بر اسم حق محویت ورزند و ریاضت شاقہ نمایند مقبولِ حق
شوند۔ بساکس طفیل شان رستگاری یابند۔

ختم شد

سَلوک

پَوَن گُرُوُ پانی پِتا ماتا دھرتِ مہت
دوِسُ رات دوِ دائی دائیا کھیلے سگل جگتُ
چنگیائیا بُرِیائیا واچے دھرمُ ہدُورِ
کرمی آپو آپنی کے نیڑے کے دُورِ
جِنی نام دھیائیا گئے مسکّت گھال
نانک تے مُکھ اُجلے کیتی چھُٹی نال